

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Scandalum

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

vel in re propria, laborare potuisset, nam tunc culpa sua non esset lucratus. Valerius V. *Locatio diff. 3. part. 3. tract. 6. resol. 1. 4* idem dicit Gurtierrez de salario annuo, pacto inter advocatum, aut procuratorem, & partes. Vide V. *Advocatus, numero 5.*

Famulo fugienti infra annum, debetur rata salarii.

Quid si convenerit cum domino de pretio infimo?

3. Famulus conductus per annum, & fugiens infra annum, in foro fori amittit salarium, ut ait Bartolus. In foro conscientiae debetur ei rata, etiamsi nolit redire; nisi tantumdem damni esset domino sua discessio. Valerius *diff. 4. part. 3. tr. 5. ref. 15.*

Aut injusto?

4. Ubi famulus convenit cum herede de pretio justo, licet infimo, non potest sibi facere compensationem, ait Villalobos *tom. 2. tractat. 25. diff. 13. numer. 6.* quia nulla ipsi irrogatur injuria (qua etiam ratione factores convenientes de pretio justo, quamvis infimo, cum domino vestis, non possunt absque ipsius voluntate; saltem praesumpta, retinere sibi reliquias notabiles panni, vel ferici, titulo modici pretii. *Vbi infra & part. 4. tractat. 4. resolut. 176.*) Immo Valerius *diff. 9. numer. 2.* ait, id verum esse etiamsi convenerit de pretio minori injusto, si dominus ipso instante esset facile solutus justum. Et etiam si famulus postea praestaret illi servitia magna & extraordinaria; nam haec non ponunt debitum legalum, sed solius gratitudinis, in recipiente. Verum contra hos auctores insurgit Bellius *lib. 14. quaestio. 15. numer. 9. part. 3. tract. 6. resol. 16.* Et Suarez *in 3. p. tom. 3. disp. 26. sect. 4.* pro certo supponit, quod si famulus de pretio injusto convenisset paupertate coactus, posset sibi damnum relarcire. *part. 2. tr. 14. ref. 7. 8. Sed haec.*

Et an filius petere possit salarium a patre mercatore, &c. pro opere a se in eo officio exhibito?

5. Filius in sententia Molinae *tom. 1. tract. 2. disp. 234.* non potest a patre mercatore, caupone, &c. pro opera in illo officio a se impensa salarium petere, quia dum filius est in domo patris videtur obligatus ad operas obsequiales. Layman tunc & probabiliter tenet, posse *lib. 3. sect. 5. tract. 4. cap. 8. num. 6.* quia illud lucrum, quatenus proveniens ex bonis patris & ex opera simul filii, videtur

numeratum partim inter profecticia, partim inter adventicia. Si ergo pater totum sibi lucrum retineat, nec aliquid filio societatis veluti jure relinquat, tenetur illi salarium, quod extraneo deberet, praebere, saltem si exigat, quod si hic metu reverentiae ab exigendo repellatur, posse etiam sibi prospicere, computatis expensis sustentationis. *part. 4. tr. 4. ref. 66.*

6. Commissarii agentes eodem tempore negotia duorum, non possunt integrum ab utroque salarium capere. Vide V. *Commissarii.*

S C A N D A L U M.

I. Scandalum appellatur, dictum, Saut factum, spiritualis ruinae occasionem alteri praebens. Duplex est, activum & passivum, illud est positio laquei vel occasionis, seu ipsum dictum vel factum: hoc ruina ipsa ejus, qui peccat. Rursus, scandalum activum duplex est; unum per se, aliud per accidens. Scandalum per se contingit, cum quis opus illud elicit; vel dictum profert, ea intentione, ut proximus peccet; aut cum opus ipsum, vel dictum ex natura sua, vel circumstantiis, tale est, ut sufficiat ad lapsum spirituales alterius († vel etiam, cum quis proximum non inducit, sed illi ad peccatum disposito cooperatur, ipsumque adjuvat ad peccandum, ut dictum est V. *Peccato cooperari. †*) Per accidens verò contingit, quando nec operantis intentio, nec operis natura, aut circumstantia eò tendit, ut alter ruat; sed prava peccantis dispositione fit, ut occasionem peccandi inde hauriat; ubi non est. † Scandalum per se est ex suo genere peccatum mortale, aut contra praecceptum correctionis fraternae, aut contra generalem virtutem charitatis, qua tenentur proximum corporaliter, & spiritualiter diligere, & sic dirigere potius in viam salutis, quam ab ea seducere. † Scandalum

Kkkkk 2

*Et quomodo
confitendum?*

dalū verò per accidens verbo tenus scādalum est, nec absolutè scandalum appellatur, nisi quod est per se. Passivum item duplex est: alterum quòd nascitur ex infirmitate, & dicitur pusillorum, seu infirmorum: alterum, quod ex malitia, & dicitur Phariseorum. Potest autem dari scandalum activum sine passivo; quando nimirum occasio peccandi sufficiens datur, sed proximus non labitur: passivum sine activo, cum absque sufficienti occasione proximus labitur: & activum, ac passivum simul, cum data sufficienti occasione, proximus peccat, ex his primum, & tertium dicuntur scandalum datum, secundum autem acceptum. *part. 5. tractat. 7. resolut. 1.* Quo pacto scandali peccatum explicari debeat in Confessione, vide *V. Circumstantia à numer. 98.* Certè, quamvis *Lugo de pœn. lib. 16. sect. 4. §. 2. num. 164.* negat explicari debere speciem peccati, ad quam proximus inducitur, & numerum personarum inductarum; nos non recedimus à sententia affirmativa quam *l. c.* docuimus, & docet novissimè *Ghilinus v. circumstantia numero 22. part. 6. resolutione 33.* Sed vide *part. 10. tract. 12. resolut. 29.*

*A peccato
scandali excusat bonus
finis. Virum
dātem commoditatem
uxori suspecta de adulterio, ad eam
in delicto comprehen-
dendam.*

2. Porro is, qui occasionem præbet proximo labendi in peccatum, multis capitibus excusari potest. Primo ratione finis boni. Sic verò suspicanti adulterium uxoris, & hero latrocinium servi, licitum est, illos non solum non impedire, sed etiam data commoditate observare cum testibus, ut in delicto comprehensi respiciant, ait *Sancius in select. disputatione 35. numer. 12.* hoc enim non est formaliter cooperari peccato, sed illud permittere, ministrando materiam, ad impediendum gravius damnum. † quam opinionem novissimè docet etiam *Ghilinus v. Peccatum numer. 12.* † licet quoad punctum de danda occasione dissentiat *Sanchez de matr. tom. 3. lib. 10. disp. 12. num. 13. part. 3. tr. 4. ref. 18.* & *part. 5. in addit. ad tr. 7. §. Nota tertio.*

*Suadentem
minus ma-*

3. Similiter, volenti committere majus malum, licitum est suadere, ut com-

mittat minus, dum aliter ab iniquo proposito revocari non potest. Id enim non est inducere absolute, sed sub conditione, ut si paratus sit eligere majus, eligat minus. *Barbosa in collect. tom. 4. part. 1. decreti c. duo mala dist. 13. num. 11.* & alii contra *Sa v. peccatum num. 8.* cujus sententia est etiam probabilis, eo quia non sunt facienda mala, ut eveniant bona; & tunc ex duobus malis minus est eligendum, quando alterutrum ex necessitate sustinendum est, non quando ex obstra malitia. *parte 3. tractat. 5. resolutione 37.*

4. Et nostra sententia limitatur à *Mendoza in 2. 2. disputat. 173. sect. 10. §. 110.* & *119.* ut non procedat, quando quis paratus est solum ad majus malum, nec de minori aliquid cogitat: unde non esse licitum, hortari ad fornicandum eum, qui solum paratus est adulterare, nam tunc consulens esset vera causa fornicationis. Solum igitur sic parato proponi posse minus malum, v. g. volenti committere crimen nefandum non licere suaderi, ut fornicetur porius; sed solum proponi, quòd aliqua femina est pulchra, aut quòd major delectatio sit in congressu cum femina, quam cum viro; hæc enim propositio objecti non est causa per se fornicationis ut suasio, & alioqui est de se bona, & in bonum finem prolata. Sed mihi probabilis & tuta videtur absolute sententia contraria *Pontii lib. 5. cap. 18. §. 5. numero 16.* quam in praxim duxerunt *Lor* cum nefarius sodomitis; & decem illi viri, qui ad vitandum homicidium obtulerunt *Ismaeli materiam furti part. 5. tr. 5. resolut. 18.* Ex his resolvi potest illud dubium: An paratum ad aliquod facinus, convivio recipere & multos hauritus urgendo, ad ebrietatem provocare, liceat, ad illud malum vitandum? Ad quod *Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 4. numer. 33.* affirmativè respondet: *Vuigers de temp. cap. 2. dub. 7. numer. 11.* negativè. Et prima quidem sententia probabilis est, licet secunda sit probabilior. *part. 6. tr. 7. ref. 43.*

Vt fornicationem ad vitandum adulterium.

(An inducere ad ebrietatem paratum parare magnum facinus.)

5. Docet

*Furtum di-
vitis advi-
tandum fur-
tum à pau-
pere;*

5. Docet etiam ex dictis Mendoza §. 156. non esse licitum, hortari ad furandum à divite paratum furari à paupere, sed solum posse ei proponi, quod furtum de rebus divitis sit minus peccatum, alias sic hortantem teneri ad restitutionem. Sed quoad onus restitutionis contrarium tenendum est cum Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 12. num. 24. & 25. Qui tenet, talem suaderi posse, ut furetur ab aliquo divite indeterminatè: & Vasquez apud Palaum tom. 1. tr. 6. disp. 6. punct. 6. num. 2. etiam determinatè à tali divite, qui non esset rationabiliter invictus respectu suadentis, posito quod fur aliter à furto pauperis dehortari non posset. part. 3. tr. 5. resol. 37. §. Sed hac omnia, & par. 5. tract. 7. res. 19. & in addit. ad tr. 7. §. Nota quintò.

*Redimentum
vexationem
non ante be-
neficium ob-
tentum.*

6. Ex hoc eodem capite excusat Mendoza §. 234. dignum, qui offert pecuniam electori, aliàs volenti eligere indignum, ad beneficium, &c. quia minus malum est eligere dignum cum pecunia, quam indignum gratis, illud namque unum solum peccatum est simoniæ: hoc autem multiplex: primò, contra justitiam distributivam, vel etiam commutativam, unde elector maneret obligatus ad omnia damna; quæ cum plerumque difficile sit restituere: alis electio secundò adversaretur charitati sui ipsius, ipsumque induceret magnum discrimen salutis æternæ: tertio, esset contra charitatem Ecclesie, cui perniciosissima est indignorum electio. Secus verò, si sint plures justè eligibiles; quia tunc nulla esset vexatio. Quod si essent duo æquè digni, inter quos non esset notabilis meritorum excessus, & alter illorum dedisset pecuniam electori, probabile esse, quod alter possit etiam offerre pecuniam; quia magnum damnum illi est, quod excedatur à competitore in affectu electoris, cum præsertim hic non poneretur in peccato per exhibitionem pecuniæ, sed supponeretur. Absolutè tamen contrariam sententiam tenendam

esse; quia cum elector possit alterum absque injustitia eligere, & contingere possit, quod ante acceptam pecuniam determinatus fuerit ad eligendum illum, nulla est vexatio reddenda. Possè tamen alium ostendere, se esse paratum ad dandam pecuniam si elector eam voluerit. parte 5. tr. 7. resol. 17. Ipse verò in hac re puto cum Lessio lib. 1. c. 35. num. 106. & aliis esse simoniam, dare pretium electori pro beneficio nondum acquisito, quando nimirum dignus non habet jus in re, sed solum ad rem, ex c. de hoc c. sicut tuus, &c. Matthæus, de sim. (par. 4. tr. 4. res. 152 par. 5. tr. 7. resol. 17. cit. tr. 14. resol. 1.) Et licet Valentia dicat, vexationem beneficiis etiam ante jus acquisitum redimi posse in 2. disp. 6. q. 6. punct. 3. recte illum impugnat Raphael de la Torre in 2. tom. 2. q. 100. art. 4. disp. 9. p. 5. r. 14. resol. 2. in fine. Secus ut idem ait post beneficii collationem, si quis, v. g. impediretur iniquè possessionem adire: quia in hoc casu jam supponeretur tota spiritualitas beneficii. resol. 152. cit. & p. 5. to. 14. res. 3. Cum tertio autem molestatore, existimo redimi posse vexationem, dando illi pretium, sive adhibeat fraudem, & vim, sive subordinationem, & munera: hoc enim non est emere beneficium. Vilalobos tom. 1. tractat. 37. diff. 10. num. 3. contra Sorum de iust. lib. 9. q. 6. art. 1. ad 5. Quod Sanchez in opus. tom. 1. lib. 2. c. 3. dub. 30. num. 5. probabiliter dici posse inquit, etiam si subornans esset de numero electorum, qui proinde posset etiam prodesse, dummodo pecunia non detur ei pro suffragio, quamvis impugnet Sylvius in 2. 2. q. 100. art. 2. concl. 3. ibid. res. 1.

*Nisi cum
tertio mole-
statore*

7. Excusat SECUNDO necessitas. Sic excusatur mulier, vestibus virorum se induens, causa occultandi se ab hostibus, vel propter defectum vestium muliebrium secundum Sylvium q. 169. art. 2. ad 3. p. 5. r. 7. res. 32.

*Excusat de-
inde Necessi-
TAS.*

8. TERTIO, si proximus inducitur ad actionem indifferentem, quæ bene & malè fieri potest (& multò magis

*TERTIO
indifferentia*

Kkkkk 3. si

*Petentem
mutuum ab
usurario.*

si ad actionem per se licitam inducens excusatur à peccato scandalii, præsertim si iusta causa suppetat eam actionem petendi. † Unde excusatur primò petens mutuum ab usurario, etiam non parato ad fœnerandum, si adest aliqua causa rationabilis, puta, aliquod opus pium, vel etiam ludus publicus, convivium, torneamenta, & similia, juxta exigentiam proprii status, quæ sine dedecore omitti non possunt. Ita probabiliter Faustus in *spec. disp. 16. quest. 127. numer. 4. p. 1. tit. 8. resolutione 31. p. 5. tit. 7. resol. 8.* † & quoad non paratum *res. 8. cit. §. Nota etiam, illud autem de torneamentis, &c. in part. 1. cit. probabiliter existimavit; addiditque, probabilem esse opinionem Sanchez in summ. tom. 1. lib. 3. cap. 8. num. 23. quod petere dictas pecunias ad vana & inutilia, non sit mortale. † Verum advertit Pontius lib. 3. c. 18. §. 7. num. 47. in tali casu mutuum non esse petendum expressè sub usuris, quia mutuum cum usuris non potest bene & malè præberi. Sed Sanchez num. 26. ait hoc non referre: nam dicens, *da mihi mutuum sub usuris*, directè intendit solum mutuum, usuras verò solum permissivè. Et hæc sententia est probabilis *res. 8. cit. §. Et tandem.* Eamque existimo cum Mendoza, *sect. 14. §. 176.* procedere, etiam si usurarius usuras exigit ex vehemènti passione avaritiæ: nam avaritiæ non est ex genere illarum passionum, quæ commovent animum excitatis humoribus, ut tristitia, ira, &c. & cum sit appetitus diuturnus, illum non vincere, mera malitia est. *Ibid. §. Sed quid.**

Aut Sacramenta à malo ministro.

9. Secundò, docet Azorius *tom. 2. lib. 12. c. 17. quest. 7.* extra necessitatem non esse licitum, petere Sacramenta à Sacerdote existente in peccato mortali, si non est obligatus, aut paratus ad illa ministranda. Esse autem licitum, si sit paratus, vel obligatus, aut contingat necessitas: nam hæc actio potest bene fieri, mundante prius Sacerdote conscientiam suam. Vide etiam Granadum in *3. p. contr. 3. tractat. 5. disputat. ult.*

numer. 6. p. 5. tit. 7. res. 4. & p. 10. tit. 11. res. 63.

10. † Sed quid si Sacerdos sit excommunicatus? Respondeo si non est toleratus, & non urget extrema necessitas, non est inducendus ad ministerium Sacramenti. † Si autem sit toleratus, Vasquez in *opus. de char. quest. 43. art. 8. dub. 4. numer. 42.* nec induci posse existimat sine necessitate, aut majori utilitate: quia existimat excommunicationem prohibere exercitium Sacramentorum etiam tolerato, aliàs existenti in gratia, & invitato ad ministerium. Sed Mendoza probabiliter docet, posse à tali peti Sacramentum, etiam absque ulla causa, quia potest justificari per contritionem, in quo casu excommunicatio illum non impediret ab usu activo Sacramentorum: nam per Concilium Constantien. excommunicatus toleratus invitatus, communicare potest cum fidelibus etiam in Sacramentis; cum enim cõcedatur his libere cum illo communicare, & illum invitare, etiam ad Sacra, utique invitando non peccabunt, nec ille peccabit consentiendo, quia Concilium indirectè favet etiam sibi. Ita ille *sect. 28. §. 249. p. 5. tract. 7. res. 4. §. Sed difficultas*: & iterum infra *titul. 9. resol. 133.* Existentem autem in periculo mortis, ait Ochagavia in *5. p. q. 7. dub. 5. num. 42.* secluso subversionis periculo, non solum posse, sed etiam debere absolutionem petere à malo ministro, dum non est alius; etiam si sciat illum peccaturum in absolvente, quia præceptum urgeat, & illi absolvere potest sine peccato *p. 5. tractat. 3. resol. 58.* quæ doctrina procedit etiam in excommunicato non tolerato, *ibid. tractat. 9. resol. 83. §. Igitur, & p. 10. T. 11. resol. 64. §. Sed si quis.*

11. Ex his tertio inferri potest, an liceat inducere ad jurandum falsum eum, qui putat esse verum, aut si, cum possit bene & malè jurare, timeatur falso juraturus; aut ad jurandum verum, quod ignorat. De quibus vide V. *Iuramentum à num. 5.*

12. Quarto, Casertanus apud Sanchez

*Aut etiam
excommunicatio*

*Et an liceat
deponere po-*

pecuniam apud usurarium? in sum. tom. ... lib. 1. c. 7. num. 3. excusat deponentem absque causa pecuniam apud usurarium tali pecunia fœneraturum: quia talis depositio non videtur causa usurarium. Sed ego cum Mendoza *sect.* 14. §. 101. existimo talem graviter peccaturum; quia daret occasionem proximo peccati gravis, non tamen obligatam ad restitutionem, ut Pontius *lib.* 5. c. 18. §. 4. *numer.* 23. quia non peccaret contra justitiam, p. 5. tit. 7. *resolut.* 11. Qui autem usuras solveret in casu, quo mutuum sub usuris licite acciperet, non peccaret. Vide V. *Peccatum*, num. 16.

Et offerre pecuniam ad redimendam uxorem, in Sacramentis?

13. Quintò, excusatur à peccato scandali offerens pecuniam Sacerdoti nolenti puerum moribundum sine pretio baptizare; nam is petit rem, quæ potest fieri sine peccato, & Sacerdos peccat ex mera malitia. Item ille non vult emere Sacramentum, sed allicere voluntatem iniqui ministri, ne infans pereat absque Baptismo. Immo existimo, talem peccare, si non offerat pecuniam; quia ex hoc sequeretur damnatio infantis, & si offerat, nullum incommodum sequitur, stante opinione probabili, quòd illicitum. Mendoza *sect.* 17. §. 121. contra D. Thomam in 4. *distinct.* 5. *quest.* 2. *art.* 2. *quæst.* 5. ad 2. & Sorum *distinct.* 15. *quæst.* 2. ad 2. Et idem dicendum est circa adultum moribundum pro Sacramentis Pœnitentiæ & Eucharistiæ, p. 5. tit. 3. *resol.* 29. & *titul.* *resol.* 16. Immo Mendoza existimat idem dicendum in quacumque gravi necessitate, nam hæc excusat à vitando scandalo Pharisæico. Et sic practicari posse pro adimplendo præcepto ænuo Confessionis, vel communionis, pro extrema Unctione in articulo mortis, quoties quis est in mortali, & eo die non est habiturus alium, qui illum absolvat; quia gravissimum malum est, ire cubitum cum peccato mortali. Item, si Sacerdos quem frequentia Sacramentorum & Sacrificio Misæ privaret, si quis aggreditur longum

iter, Sacerdotibus cariturus, & quoties obligat præceptum audiendi Sacrum. Sed Suarez *de relig.* tom. 1. *lib.* 4. *cap.* 12. *numer.* 13. id admittit solum in extrema necessitate: & ipse Mendoza non vult harum opinionum primus auctor haberi, *resolut.* 16. *citat.* §. *Notandum.*

14. Sextò excusatur petens à mago solutionem maleficii, qui illud scit solvere licite, quamvis sciat illicitè solviturum: hoc enim ex sua malitia eveniet. Mendoza *sect.* 16. §. 205. contra Caietanum in *opuscul.* tom. 2. *tract.* 22. *quæst. unica*, part. 5. *tract.* 7. *resol.* 15.

Petere à mago solutionem maleficii.

15. Septimò, Sanchez in *summ.* tom. 1. *lib.* 1. *cap.* 2. *numer.* 38. docet, illicitum esse, rogare iudicis concubinam, ut ipsum propitium reddat: nam hæc non potest iudicem alloqui, quin periculo peccandi se exponat. Sed, si adsit justa causa, nec alia appareat via iudicem propitiandi, contrarium teneo cum Mendoza, *sect.* 11. §. 143. nam & iudex, & concubina possunt benè agere, quod ego peto, & ex malitia malè agunt, quod ego non intendo, nec vitare teneor cum gravi incommodo, part. 3. *titul.* 6. *resol.* 44. §. Ex his, part. 4. *tract.* 4. *resolut.* 138. part. 5. *tract.* 7. *resolut.* 20. & in *addit.* ad *tract.* 7. §. *Primò*, in fine.

Rogare iudicis concubinam, ut se iudici interponat;

16. Et tandem, excusatur vendens vinum tabernario vendituro cum fraude, si non inveniatur alius, verbi gratia qui velit emere, &c. quia hæc fraudes procedunt ex mera malitia. Et procedit etiam contra Sanchez *ubi supra* *num.* 37. si vinum detur tabernario vendendum, pretio iusto, & sine fraude, quamvis prævideatur, vendendum cum fraude, dummodo dominus accipiat pretium iustum. Merolla *tom.* 1. *diff.* 2. c. 4. *coroll.* 6. *num.* 304. p. 3. *tit.* 6. *resol.* 44. p. 5. *tom.* 7. *resol.* 39. Verum Hurtadas in 2. 2. *diff.* 10. *diff.* 7. existimat, in utroque hoc casu intervenire injustitiam, in secundo quidem primariam cum onere restitutionis, non restituentem tabernario; in primo verò secundariam absque

Vendere vinum tabernario sine fraude, aut dare ei vendendum;

absque onere, p. 5. in addit. ad tit. 7. §. Nota quariò.

Quartò excusatur praebens occasio-
nem peccandi
PARATO.

17. Quartum caput excusans à peccato scandalì praebeatem alteri peccandi materiam, est, si proximus supponitur ad peccandum paratus. Ex quo capite excusatur in primis pœnitens, petens absolutionem à malo ministro parato confessiones excipere. Et ratio est, quia supponit illum jam voluntate peccasse. Debet tamen habere intentionem petendi ab eo tale ministerium, quatenus ab eo praeberi potest sine peccato. Ledesma, & alii. Si tamen nulla in hoc casu urgeret necessitas, petens non excusaretur à veniali. Sanchez lib. 3. cap. 8. num. 23. part. 4. tit. 4. ref. 21. p. 5. tit. 7. ref. 4. & olim p. 3. t. 4. ref. 59. & p. 7. t. 12. ref. 33.

Ve petens sacramentum à malo ministro parato.

18. Secundò, quamvis probabilior sit sententia Vasquez opusc. de scand. artic. 8. numer. 33. quod petere mutuum sine ulla causa ab usurario parato, sit peccatum mortale; quia absque ulla necessitate vel utilitate offertur proximo occasio peccati gravis: probabile tamen est, esse solum veniale, ut docuit Mendoza sect. 14. §. 176. & 177. etiamsi avarus petat usuras ex vehementi passione avaritiæ ut supra diximus n. 8. p. 5. t. 7. ref. 8.

Mutuum à parato usurario.

19. Tertio, quamvis similiter probabilius sit, non licere invitare ad cœnam paratum jejunium frangere: probabile tamen etiam est, licere; dummodo ipse intelligat invitare sub conditione, quod velit cœnare, ut dictum est V. Jejunium, num. 38. ubi habes, quid dicendum sit de cauponibus.

Offerre cœnam parato jejunium frangere, &c.

FOEMINA tenetur abstinere ab eundo in tale templum, prospiciendo

20. Ex hoc etiam capite excusantur cooperantes peccato alterius materiali, qui paratus est illud committere, & illis cessantibus, alios cooperatores inveniet, ut dictum est V. peccato cooperari.
21. Ab his autem, quæ soli agimus, & proximus ex infirmitate scandalizatur, tenemur aliquando abstinere, etiam si sint licita, v. gr. fœmina habet jus audiendi Sacrum in hoc, & illo templo; transeundi per hunc & illum

vicum; prospiciendi per fenestram, &c. si timet, se in hoc vico, aut templo, aut sub hac fenestra, expectari ab aliquo, qui illam prospiciens, arripiet occasionem ruinae, & potest commodè ire in aliud templum, transire per alium vicum, non exire ad fenestram, tenetur hoc facere: quia tenemur vitare peccatum proximi, quando possumus absque magno incommodo. Palauus tom. 1. tract. 6. disput. 6. punct. 7. resolutione 31. §. Sed ego.

22. Si verò adesset magnum incommodum, fœmina non teneretur à talibus actibus abstinere; quia se habet valdè remotam & per accidens ad lapsum alterius: quod proinde est potius scandalum acceptum, quàm datum. Mendoza sect. 31. §. 404. ibid. Propter quod Granaudo contr. 3. tit. 13. disp. 5. sect. 5. num. 31.

Si non sit illi magnum incommodum, docet, non teneri mulierem ornamenta licita & suo statui convenientia in eundem finem respuere. Teneri tamen respuere ornatus valdè nimios sub mortali, non solum si sciat se ab aliquo in specie concupiscendam, sed etiam si credat se fore alicui indeterminatè lapsus occasionem, quia talis ornatus est illicitus, & ad illum fœmina non habet jus. Nihilominus Laym. lib. 2. tit. 3. c. 13. numer. 11.

quæst. 13. Putat, nimium ornatum, secluso malo fine, non excedere culpam venialem, quia secundum se non est malus, nec prohibitus, & Mendoza sect. 24. §. 299. non esse peccatum scandalum, si mulier vult ornare & comere cum peccato veniali ostentationis inanis; quia scandalum in tali casu non procedit ab illa intentione, sed à substantia ornatus, à qua mulier non præcipitur abstinere, p. 5. tit. 7. resol. 31.

23. Similiter ait Mendoza sect. 28. §. 319. non teneri mulierem abstinere à choreis licitis obdubium, ne aliquis illam sit concupitura. Si autem id sciat, aut probabiliter timeat, & sine incommodo possit teneri abstinere; præsertim si ille peccat ex subita passione p. 5. tit. 7. ref. 25.

24. Si

An propter scandalum aliorum te neatur quis licitam bonorum acquisitionem prætermittere.

24. Si proximus occasionem peccandi suscepturus prævideatur, nobis justæ bonorum temporalium acquisitioni incumbentibus, Lorca in 2.2. q. 43. art. 8. num. 11. debere, inquit, nos illam differre, quousque assignetur illi ratio justitiæ, & doceatur nos male non agere: ac si reddita ratione, non vincitur, illius scandalum non debere nos ad magnæ utilitatis jacturam urgere, quidquid asserat Caietanus. Ex quibus Sua disp. 10. sect. 3. numer. 10. observat, excusari Pontificem simulantem, aut coarctantem, quando Princeps secularis bona temporalia Ecclesiæ usurpat, dum id sine maiori scandalo aut damno impedire non potest. Non tamen excusari Episcopos, &c. qui non habent dominium rerum, sed teneri sub mortali se opponere, & scandalum pharisaicum contemnerent. p. 5. l. 7. ref. 24.

Abstinere ab operibus bonis de consilio.

25. Ab operibus spiritualibus consilii, Sancius disp. 37. num. 10. ait non esse abstinendum ob scandalum ex malitia ob scandalum ex infirmitate abstinendum esse semel, aut iterum, & in specie, ingressum Religionis eius, cuius conservatio obligat aliquos in officio ne peccent, differendum esse ait Valentia 2.3. disp. 13. quest. 18. punct. 4. non tamen perpetuo ab eo abstinendum, nisi forte timeretur aliquod magnum scandalum totius communitatis v. gr. in sede, in quo casu bonum commune præferendum foret particulari non necessario. In probationem Parentum in tali casu obligare non ad dilationem, non ad retrocessionem omnimodam, ait Malderus in 2.2. q. 43. art. 7. p. 5. l. 7. ref. 23.

Aut de præcepto.

26. Caterum, opera præcepta, ob aliorum scandalum nunquam omittenda esse docuit Vasquez opusc. de scand. art. 8. dub. 1. num. tum quia ita habetur in c. cum ex iniuncto, de novi operis nunciatione ibi: *Illis opera, quæ sine peccato mortali committi non possunt, non sunt pro vitando scandalo dimittenda: neque ea debent pro vitando scandalo committi, quæ sine peccato mortali committi non possunt.* tum etiam, quia unusquisque tenetur vitare magis proprium, quam alienum peccatum.

Summa Diana.

Quod si dicas, præceptum de vitando scandalo esse naturale, ac proinde magis obligare, quam præceptum Ecclesiasticum, v. g. audiendi Sacrum: Respondet, negando consequentiam: nam tunc præceptum naturale magis obligat, quam positivum, quando utrumque primario refertur ad vitandum peccatum proprium: alioqui enim positivum relatum ad cavendum peccatum proprium magis obligare quam naturale relatum ad cavendum alienum.

Sed Mendoza sectione 20. à §. 256 existimat, ad vitandum scandalum ex infirmitate omitti debere omne illud præceptum positivum, ex cuius omissione nullum aliud erga proximum sequitur inconveniens, quia Deus misericordiam vult & non sacrificium. Advertit tamen, occasiones scandali ex infirmitate accidere per aliquod breve tempus: unde si diu durent, videri habere plus malitiæ, quam infirmitatis; & ideo non propterea prætermittendum esse opus præscriptum. Itaque feminam, quæ prospecta occasionem daret concupiscentiæ, teneri à Sacro abstinere semel aut iterum; ac verò, si aliter in concupiscendo sit diuturnus, non teneri abstinere à Sacro: sed potius ei interesse. p. 5. l. 7. ref. 21. Ego verò ad vitandos scrupulos, dico cum Granado num. 28. nec semel feminam in tali casu teneri à Sacro abstinere: quia quilibet habet ius faciendi bonum, præsertim obligatorium; quod proinde non tenetur prætermittere ad vitandam culpam alterius, quod etiam docet Vasquez ubi sup. & omnes DD. primæ sententiæ. p. 5. l. 7. ref. 22.

SECRETUM.

1. † **A** Gimus de secreto naturali, **SECRETUM** scilicet de Sacramentali infra V. Sigillum. Dicitur autem secretum, quod paucis est notum. Et lege naturæ obligamur non revelare secretum proximi, nisi ob publicum bonum, ut in casu

LIII

harc-